

Hana Hlaváčková

Slovinští diplomaté ve slovanském světě

PETRIČ, Ernest (2010): Slovinští diplomaté ve slovanském světě.

Lublaň: Centrum pro evropskou budoucnost.

Zahraniční politika je zajímavou oblastí zkoumání a láká již po mnoho staletí nejen ty, kteří mohou rozhodovat, ale zejména ty, kterých se zahraniční politika státu dotýká. A právě o tomto prostředí pojednává recenzovaná kniha *Slovinští diplomaté ve slovanském světě*. Je souborem příběhů o aktérech dění slovinské zahraniční politiky od středověku až po 20. století, do vzniku samostatného slovinského státu. Dílo sice zachycuje zejména dění ve Slovinsku, nicméně přesahuje jeho hranice, ať už byly v historii pomyslné, či existovaly *de facto* i *de iure*. Zdůrazněna je zahraničně-politická orientace na svět, který pojí jeden faktor a to, že v něm žijí národy, jež označujeme jako slovanské.

Kniha *Slovinští diplomaté ve slovanském světě* je dílem, které ještě nemá v českém prostředí obdoby. Jedná se o sborník příspěvků, na němž se podíleli slovinští autoři z různých oborů. Hlavním redaktorem je profesor Ernest Petrič, který v současné době pracuje na postu předsedy Ústavního soudu Slovinské republiky, avšak má za sebou dlouhou diplomatickou dráhu, například stálého zástupce při OSN nebo OBSE. Na vydání tohoto díla se podíleli další diplomaté a významné osobnosti současného Slovinska jako Samuel Žbogar, Dimitrij Rupel, Peter Vodopivec a další. Autoři, které redakční rada vybrala, pocházejí zejména z Univerzity v Lublani, a někteří z nich, například Milan Jazbec, se podílejí na vzniku slovinských diplomatických studií.

První kapitoly můžeme označit jako biografie významných slovinských diplomatů s velmi podrobným popisem jejich života v diplomatické službě, další kapitoly

jsou spíše případovými studii ohraničenými důležitými událostmi nejen slovinské historie. Jde například o počátek první světové války či o vznik Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, později Království Jugoslávie a Titovu éru.

Je třeba zmínit, že kniha je psána ve třech slovanských jazycích. Prvním je slovinština a z pochopitelných a jistě praktických důvodů (slovinšsky hovoří pouze 2 miliony obyvatel ve Slovinsku a za hranicemi a několik málo naděnců) je kniha přeložena do dvou dalších jazyků, češtiny a ruštiny. Zároveň se tyto dvě země objevují v knize nejčastěji jako působiště slovinských diplomatů.

Kniha je strukturovaná do osmi kapitol na základě historického členění. Její výklad začíná v době Habsburské monarchie, kdy líčí osobu Zikmunda Herbersteina a jeho službu na králově dvoře. Tato kapitola je zasazena do období 16. století, kdy se začala vyvíjet tradice oficiálních i těch neoficiálních diplomatických jednání, která v této době byla velmi často ztotožňována se sňatkovou politikou rodu. Vystává zde otázka, proč je zařazen příběh člověka, který sloužil na Habsburském dvoře. Co má se Slovinskem společného? Herberstein byl vybrán, neboť pocházel ze slovinské části Štýrska. Význam je mu přisuzován proto, že plyně ovládal slovinštinu, která mu byla nápomocná (daleko více než latina) při jeho diplomatických cestách do slovanských zemí, zejména Ruska a Polska. Jako diplomaté o mnoho století později, i on sepsal poznatky ze svých cest, které byly vydány pod názvem *Moskevské zápisky*, jež jsou kromě jiného považovány za první tištěnou verzi legendy o původu ruských panovníků.

Dalším diplomatem, jemuž se kniha věnuje, je Ludvík Kobenc, původem ze slovinského Kraňska, on sám se však narodil v Bruselu a zemřel ve Vídni. Zde můžou být na místě obavy, proč byl právě on zařazen do výčtu slovinských diplomatů, když například jeho bratranec Filip Kobenc byl také významným habsburským diplomatem, narozeným právě v Kraňsku. On by do této knihy zapadal tematicky zřejmě lépe. Avšak zařazení Ludvíka Kobence jako významného slovinského diplomata bylo dáno spíše jeho významem ve slovanském světě. Zastupoval habsburský rod a to konkrétně Josefa II., který Ludvíkovi důvěřoval a pověřoval ho nejdůležitějšími úkoly. Byl vyslán do Ruska, kde jeho význam ještě vzrostl, když se stal jedním z důvěrníků carevny Kateřiny II. Veliké. Pod jeho taktovkou byly uzavřeny tajné dohody o spojení Ruska a Rakouska a došlo k setkání Josefa II. a Kateřiny II. Veliké.

Po těchto dvou diplomatech následuje kapitola o Bogumilu Vošnjakovi, který byl cestovatelem v Rusku. Na základě zkušeností z ruských cest vydal dílo *Na úsvitu*. Jedná se o percepci ruské politiky a společnosti prostřednictvím slovinských diplomatů a cestovatelů v této zemi. Pravděpodobně z tohoto důvodu ho redakční rada zařadila.

Kapitola o Ivanu Hribarovi (slovinšsky čti *chribar*) líčí jeho setkání se srbským ministerským předsedou Pašičem a jejich vyjednávání o vytvoření společného jihoslovanského státu v reakci na anexi Bosny a Hercegoviny Rakouskem-Uherskem. Jednání trvala od roku 1908 do roku 1918 a zúčastnili se jich další významní politici Slovinska (v této době již emancipovaného národa v rámci Rakouska-Uherska) jako například Izi-

dor Cankar nebo Anton Korošec (o kterém je zde samostatná kapitola). Vyústila v založení Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (Království SHS) dne 1. prosince 1918. Zmiňované osobnosti se později staly zástupci Slovinska a Hribar dokonce prvním velvyslancem Království SHS.

Další kapitola popisuje vztahy Slovinska, resp. slovinských zástupců Království SHS s Československou republikou mezi světovými válkami. Je nazvána *Pražský Triglav* (nejvyšší hora Slovinska a symbol slovinské státnosti), což symbolizuje zlatou éru slovinské diplomacie v Československu. Největšího významu v tomto období se těšil zejména Ivan Hribar, ale také jeho nástupci Bogumil Vošnjak a Albert Kramer. Později byli vysíláni zejména srbsští vyslanci. Po druhé světové válce, resp. po roce 1943, kdy došlo k zániku Království Jugoslávie a vzniku Demokratické federativní Jugoslávie v čele s Josipem Brozem Titem, byl vyslán první vyslanec do Československé republiky opět slovinský diplomat, Darko Černe. Jeho úlohou bylo prohloubit vzájemnou spolupráci mezi oběma zeměmi, což se mu povedlo a vyslanectví bylo povýšeno na velvyslanectví.

Slovinští diplomaté, jak je zmíněno v díle, se výrazně podíleli i na utváření dějin Evropy, resp. Eurasie. Například slovinský vyslanec Ludvík Kobenc zprostředkoval dohodu mezi Ruskem a Rakouskem, která byla uplatněna při rusko-turecké válce (jejímž výsledkem bylo vyhnání Turků z Bělehradu). Zikmund Herberstein se podílel například na reformě vídeňské univerzity.

Jak napovídá název knihy, průvodní linií celým dílem je Slovinsko a jeho diplomaté, resp. významné osobnosti slovinského politického dění. Již na začátku knihy by tedy mělo být vysvětleno, že se zde bude jednat také o diplomaty, kteří mají ve Slovinsku pouze svůj původ, avšak zastupují jiný státní útvar v době, kdy Slovinsko ještě samostatně neexistovalo. Cílem pro napsání této knihy bylo zvýšení povědomí o slovinské diplomatické tradici, neboť v akademických kruzích panuje názor, že Slovinsko není národem diplomatů. Zároveň se Slovinsko netěší přílišné pozornosti veřejnosti, neboť se jedná o malou zemi mezi Julskými Alpami a Piranským zálivem.

Přesto, že kniha si nekladla stát se odborným vědeckým textem, na kvalitě a často i srozumitelnosti jí ubíral fakt, že si nepokládá žádné výzkumné otázky, na které by čtenář hledal spolu s autory odpovědi. Jedná se pouze o popisné přiblížení diplomacie a života osobností napříč historií na pozadí vzniku slovinského státu. Zároveň se jednotlivé kapitoly často překrývají. Například kapitoly o Zikmundu Herbersteinovi jsou dvě, velmi si podobné kapitoly a třetí, shrnující, se mu věnuje znovu. Text často vypadá jako opakované velebení dané osobnosti. To mi velmi blízce připomíná komplex malých států, které se snaží „prodat“, co mají. Je to však z velké části způsobeno tím, že zmiňované osobnosti dosahovaly často až evropského významu. Kapitoly by se daly sloučit, což by přidalo knize na srozumitelnosti. Zprvu chronologické řazení se v průběhu knihy ztrácí a několikrát se vracíme ke stejným událostem, jen s jinými osobami, což působí neuspořádaně až zmatečně. Pokud však čtenář překoná první dojem obsáhlé knihy s přílišným popisem a dobere se poslední kapitoly, jako celek se mu objeví poměrně dobrodružné

a zajímavé vyprávění o původu slovinského státu a jeho významných osobností v kontextu evropských událostí. Nebylo by objektivní zde hodnotit reálný význam zmiňovaných diplomatů. Ani kniha se tím nezabývá, neboť bychom se dostali do spleti otázek, zda konkrétní diplomat či politik může být považován za Slovince či nikoliv a jestli ho lze vůbec označovat za slovinského diplomata, když zastával post vyslance jiného státního útvaru, ne slovinského. Domnívám se, že autoři názvem knihy chtěli spíše poukázat na to, že i Slovinsko se svou krátkou samostatnou historií má na koho poukázat v oblasti zahraniční politiky s významem dalece přesahujícím hranice tohoto státu.

REDAKČNÍ RADA ACT FAKULTY FILOZOFICKÉ ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI**Šéfredaktor:**

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.
budil@khv.zcu.cz

Členové redakční rady

Doc. PhDr. Nikolaj Demjančuk, CSc. (Katedra filozofie, FF ZČU)
Prof. John Garrard, Ph.D. (ESPACH, University of Salford)
Doc. Pavel Hošek, Th.D. (Evangelická teologická fakulta UK, Praha)
Prof. PhDr. Hynek Jeřábek, CSc. (Katedra sociologie, FF ZČU)
Doc. PhDr. Petr Kořátko, CSc. (Filosofický ústav AV ČR, Praha)
Doc. PhDr. Jana Lasicová, Ph.D. (Fakulta politických věd a mezinárodních vztahů UMB, Banská Bystrica)
Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc. (Historický ústav Filozofické fakulty, Jihočeská univerzita)
Prof. RNDr. Jaroslav Malina, DrSc. (Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty MU, Brno)
Prof. PhDr. Evžen Neustupný, CSc. (Katedra archeologie, FF ZČU)
Doc. Vladimír Penčev, Ph.D. (Ústav pro folklor Bulharské akademie věd, Blagoevgrad, Bulharsko)
Doc. PhDr. Milada Polišenská, Ph.D. (Anglo-americká vysoká škola, o.p.s., Praha)
Prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc. (Ústav světových dějin, FF UK, Praha)

Redakční kruh**Výkonný redaktor**

PhDr. Vladimír Naxera
vnaxera@kap.zcu.cz

Členové redakčního kruhu

Doc. PhDr. Marie Fenclová, CSc. (Katedra románských jazyků, FF ZČU, fenclova@kro.zcu.cz)
Doc. PhDr. Marek Jakoubek, Ph.D. (Katedra antropologie, FF ZČU, jakoubek@ksa.zcu.cz)
PhDr. Přemysl Rosůlek, Ph.D. (Katedra politologie a mezinárodních vztahů, FF ZČU, rosulek@kap.zcu.cz)
PhDr. Miroslav Šedivý, Ph.D. (Katedra historických věd, FF ZČU, sedivym@khv.zcu.cz)
PhDr. Daniel Špelda, Ph.D. (Katedra filozofie, FF ZČU, spelda@kfi.zcu.cz)
Mgr. Zbyněk Tarant, Ph.D. (Katedra blízkovýchodních studií, FF ZČU, ztarant@khv.zcu.cz)
PhDr. Jan Váně, Ph.D. (Katedra sociologie, FF ZČU, vanejan@kss.zcu.cz)
Doc. PhDr. Pavel Vařeka, Ph.D. (Katedra archeologie, FF ZČU, vareka@ff.zcu.cz)

Veškeré informace o časopisu včetně propozic **propozic pro autory** a archivu on-line verze čísel časopisu naleznete na adrese časopisu: <http://ff.zcu.cz/research/edicni-cinnost/acta/>